

Cătălin Raiu

LIBERTATEA RELIGIOASĂ ÎNTRE POLITICĂ ȘI POLITICI

*O analiză politică a standardelor internaționale,
legislației naționale și practicii guvernamentale în pandemie*

cu o prefață de Ján Figel'

DOXOLOGIA
2021

Contents

Foreword	7
Prefață	11
Introducere	15
1. Libertatea religioasă	23
Ce este libertatea religioasă?	25
Libertatea religioasă și partidele politice în vreme de pandemie.....	30
Euharistie și ipocrizie.....	35
Este închiderea bisericilor o agresiune la adresa libertății religioase?	42
Cultura libertății religioase	49
Înțelegere justă și moderată a libertății religioase.....	56
Auto-inserarea statului în Potir. O genealogie culturală a statului de drept în context românesc	60
Cum se desfășoară viața religioasă post-pandemie?.....	67
Raportul SUA privind libertatea religioasă, între text și context	74
OSCE: România – foarte severă la adresa vieții religioase	87
Hramul Sfintei Cuvioase Parascheva.....	94
Analfabetismul libertății religioase	101
Botezul bebelușilor	106
Biserica nu se opune vaccinării	112
Cum se limitează libertatea religioasă în România în pandemie?	119
Cu Cultura pre Culte călcând.....	125
Dialogul stat-culte	132
Partidele și tema restricționării vieții religioase în pandemie.....	139
Culte religioase între politică și politici	147
2. Religie și politică	155
10 mituri politice actuale	157

Unde greșesc miniștrii tehnocrați?	163
Biserica este societate(a) civilă.....	169
Atitudinea creștinilor față de politică	177
Șansele creștin-democrației astăzi	180
Europa și creștinismul	190
Colonialismul ideologic.....	194
E de preferat corporatismul din Ungaria oligarhiei din România?	198
Biopolitica în democrație.....	205
Post-liberalism sau iliberalism? România și Ungaria	212
Resacralizarea Haghia Sophia	219
Islamul din interiorul Islamului.....	225
Câți „jidani-pocăiți” sau ce ne va spune recensământul despre culte?.....	231
Trump și Orban. Influenceri	237
Biserica și politica	244
This volume in brief	246
Bibliografie	249

Foreword

Freedom of thought, conscience and religion is a condition of good governance, important for believers and non-believers alike. It is a civilizational objective and criterion. Its protection is a precondition of sustainable development. Why? Development is another name for peace. Peace is the fruit of justice. Justice is based on respect of fundamental human rights for all. Freedom of religion or belief (FoRB) is a very central right. Art. 18 of the Universal Declaration of Human Rights (UDHR) is in the middle of all the universal human rights (HRs). It combines our freedom implemented individually and in community, in private and in public. It is a litmus test of all HRs: if it is not respected other rights suffer the same fate.

FoRB represents human dignity – the foundational principle of the HRs. Dignity expresses my uniqueness, originality, my rights but also my duties towards the other and towards the community I am living in.

FoRB for decades was a neglected, abandoned, misinterpreted human right. Today 79% of the global population lives in countries with high or very high obstacles against the FoRB (*Pew Research Center, 2017*). In 2018, government restrictions on religion reached the highest level globally in more than a decade (*Pew Research Center, 2020*). The second bad news is that trends are worrying, oppression is on the rise. Drivers of persecution are totalitarian and autocratic regimes, proponents of religious nationalism and violent extremism, terrorists and non-state actors. Currently, state authorities put restrictive measures on the FoRB under the pretext of the fight against the pandemic. While some measures are necessary, in many cases courts declared these restrictions out of proportion.

We can speak about four levels of problems and crisis: intolerance, discrimination, persecution, genocide. This is not simply theory, as even genocides represent current world repetitive realities.

In 2019 the United Kingdom Foreign and Commonwealth Office (FCO) commissioned a special Bishop of Truro's Independent Review. It says that up to 250 mil. of Christians in the world are persecuted today, calling it "the most shocking abuse of HRs today". Muslim Rohingyas in Myanmar suffer systematic persecution and, likewise, millions of Uyghurs in China. Antisemitism is on the rise, including in the West. My nomination to become the first ever Special Envoy for Promotion of FoRB outside of the EU in 2016 was a reaction to the genocide of Yezidis, Christians, Shias and other minorities committed by ISIS in Iraq and Syria. Bahai's suffer in Iran, Ahmadis in Pakistan. If one minority is persecuted, many others are persecuted as well.

Pressure is growing against groups from A to Z (from Atheists to Zoroastrians). Atheism may lead to capital punishment in 12 countries, conversions in 22 states. And over 70 countries in the world have blasphemy laws, some very stringent, such as Pakistan or Mauretania.

For too long, FoRB was like a forgotten orphan, a priority neither in foreign policy, nor in development cooperation. But there is also good news. FoRB awakening is growing. In 2013 the *EU FoRB Promotion Guidelines* of 28 Member States have been adopted. In 2014 the first Intergroup for FoRB and Religious Tolerance with 38 members emerged in the EP. At the same time, the global International Parliamentarians Platform IPP FoRB started to operate. Since 2015 there is an International Contact Group of FoRB diplomats from a growing number of countries. And since 2016 the EU had the first ever Special Envoy for FoRB promotion. After that, several Member States established their respective Ambassadors, Special Representatives and Envoys – Hungary, the UK, Germany, Denmark, Lithuania, Poland, the Netherlands and the Czech Republic. They joined Norway, Finland

and Sweden. Other EU countries may join the group soon as well. These Europeans have very active transatlantic partners in the US and Canada. The US Department of State initiated two Ministerial summits in Washington DC on FoRB advancing with concrete commitments, testimonials, networks, side events. 104 governments and up to 1000 religious and civil society participants in July 2019 made a strong call for global FoRB cooperation. As a consequence, the International Religious Freedom and Belief Alliance with over 30 countries was established in February 2020.

In time of growing tensions, violence and conflicts we have witnessed an unprecedented rise of religious initiatives for peaceful coexistence: earlier ones like the Amman Message as a reaction to 9/11 and the Beslan killing of 2004, the Common Word between Us and You from 2007, and recent initiatives like the Marrakesh Declaration of 2016 on the treatment of religious minorities in Muslim majority countries, the Beirut Declaration of 2017 called Faiths for Rights, initiated by the UN Office of High Commissioner for HRs, the Abu Dhabi Declaration on Human Fraternity and Peaceful Coexistence signed by Pope Francis and the Grand Imam of Al Ahzar Al Tayyib in February 2019. I was glad to support a growing PaRD initiative – the International Partnership on Religion and Development bringing together more than 80 members and partner organizations. In addition, the OSCE is more active in the FoRB area. Following a Poland led proposal, the UN General Assembly agreed to establish the first ever International Day of Commemorating Victims of Acts of Religious Violence – August 22.

I welcome this interesting and important book of Catalin Raiu who is one of the Romanian leading experts in the area of FoRB protection and promotion. His effort is known and recognized internationally, especially within the OSCE and the EU. Romania plays an important role within today's regional and global structures of security and cooperation. With its expertise and constructive commitment, rich history and human potential Romania can contribute significantly

to the recognition and strengthening of the nexus between the FoRB and the human dignity of all as a precondition and base for a more humane XXI century.

Ján Figel'
Special Envoy for Promotion
of Freedom of Religion or Belief
outside the EU (2016-2019)

February 2021

Prefață

Libertatea gândirii, conștiinței și de religie este o condiție a bunei guvernări, importantă atât pentru credincioși, cât și pentru necredincioși. Este un obiectiv și un criteriu civilizațional. De ce? Dezvoltarea este un alt nume pentru pace. Pacea este rodul dreptății. Dreptatea se bazează pe respectarea drepturilor fundamentale ale omului pentru toți. Libertatea de credință și religie (*Freedom of religion or belief – FoRB*) este un drept central. Articolul 18 al *Declarației Universale a Drepturilor Omului* este în centrul tuturor drepturilor universale ale omului. Combină libertatea noastră exercitată individual și în comunitate, în spațiul privat și în spațiul public.

Este totodată un test de turnesol pentru toate drepturile omului: dacă libertatea religioasă nu este respectată, celelalte drepturi vor avea aceeași soartă. Libertatea de religie și credință (*FoRB*¹) reprezintă demnitatea umană – principiul de bază al drepturilor omului. Demnitatea reprezintă unicitatea mea, originalitatea, drepturile mele, dar și îndatoririle mele față de celălalt și față de comunitatea în care trăiesc.

Libertatea de religie și credință (*FoRB*) a fost neglijată, abandonată și greșit interpretată decenii la rând. Astăzi, 79% din populația mondială trăiește în țări cu restricții dure și foarte dure la adresa libertății de religie și credință (*FoRB*), conform *Pew Research Center* (2017). În anul 2018, restricțiile guvernamentale în domeniul religios au atins cel mai ridicat nivel din ultimul deceniu (*Pew Research Center*, 2020). Cea de-a doua veste proastă este că trendul este îngrijorător, iar

¹ FoRB este acronimul de la Freedom of Religion or Belief, expresie consacrată la nivel global pentru a desemna libertatea de religie și credință.

opresiunea în creștere. Autorii persecuțiilor sunt regimuri totalitare și autoritare, susținători ai naționalismului religios și extremismului violent, teroriști și actori non-statali.

La acest moment, autoritățile de stat impun măsuri restrictive asupra libertății religioase sub pretextul luptei împotriva pandemiei. În timp ce unele măsuri sunt necesare, în multe situații curțile de justiție au pronunțat sentințe prin care arată că măsurile sunt disproporționate. Putem vorbi de patru nivele de probleme și crize: intoleranța, discriminarea, persecuția și genocidul. Aceasta nu este doar teorie, din moment ce genocidul reprezintă la acest moment o realitate repetitivă la nivel mondial.

În anul 2019, Ministerul pentru Afaceri Externe și Commonwealth al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord a solicitat Episcopului de Truro (n.n. din cadrul Bisericii Angliei) un raport independent privind persecuțiile creștinilor. Rezultatele cercetării arată că aproximativ 250 de milioane de creștini sunt persecutați în zilele noastre la nivel mondial și numește acest lucru drept „cel mai șocant abuz asupra drepturilor omului astăzi”. Pe lângă aceștia avem exemplul musulmanilor rohingya, care suferă persecuții în mod sistematic în Myanmar, la fel ca și milioane de uiguri în China. Antisemitismul este în creștere, chiar și în Occident.

Nominalizarea mea ca primul Reprezentant Special pentru Promovarea Libertății de Religie și Credință (FoRB) în afara Uniunii Europene în anul 2016 a fost o reacție la genocidul comis asupra yezidiilor, creștinilor, musulmanilor Shia și altor minorități de către Statul Islamic în Irak și Siria. Bahai suferă în Iran, ahmadi în Pakistan. Atunci când o minoritate este persecutată, multe altele sunt de asemenea persecutate.

Presiunea este crescândă asupra grupurilor de la A la Z (A de la ateu și Z de la zoroastrian). Ateismul poate duce la pedeapsa capitală în 12 țări, iar convertirea în 22 de țări. Peste 70 de țări au în vigoare legi ale blasfemiei, unele foarte dure, cum ar fi cele din Pakistan și Mauritania.

Pentru prea mult timp, libertatea de religie și credință (FoRB) a fost tratată ca un orfan uitat, și nu a reprezentant o

prioritate nici ca politică externă, nici pentru dezvoltarea cooperării. Dar, sunt și vești bune. Revirimentul libertății de religie și credință (FoRB) este substanțial. În anul 2013 toate cele 28 de state membre ale Uniunii Europene au adoptat Ghidul pentru Promovarea și Protejarea Libertății de Religie și Credință. În anul 2014 s-a născut la nivelul Parlamentului European primul inter-grup pentru libertate și toleranță religioasă având 38 de membri. În același timp, a început să funcționeze Platforma Internațională a Parlamentarilor FoRB la nivel mondial. Începând cu anul 2015 există un Contact Grup internațional pentru libertatea religioasă la care participă diplomați dintr-un număr crescând de țări. Începând cu anul 2016 Uniunea Europeană a înființat primul mandat de promovare a libertății religioase. După aceea, mai multe state membre ale Uniunii Europene și-au desemnat proprii ambasadori sau reprezentanți speciali: Ungaria, Marea Britanie, Germania, Danemarca, Lituania, Polonia, Olanda și Cehia. S-au alăturat Norvegia, Finlanda și Suedia. Alte state membre ale Uniunii Europene se vor alătura în curând. Aceste țări europene au o relație de parteneriat foarte activă cu SUA și Canada pentru promovarea libertății religioase. Departamentul de Stat al SUA a inițiat două reuniuni ministeriale la Washington D.C. pentru promovarea libertății de religie și credință prin angajamente concrete, mărturii, dezvoltarea de rețele profesionale și alte evenimente conexe. Participarea a 104 reprezentanți guvernamentali și aproximativ 1000 reprezentanți ai organizațiilor religioase și societății civile în iulie 2019 la Washington D.C. a fost un semnal puternic pentru cooperare globală în sprijinul promovării libertății religioase. Drept consecință, în februarie 2020 a luat naștere Alianța Internațională a Libertății Religioase cu participarea a peste 30 de state.

În ciuda tensiunilor, violențelor și conflictelor din ce în ce mai intense, am fost martorii unor inițiative religioase fără precedent în sprijinul coexistenței pașnice: Mesajul de la Amman ca reacție la atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 și Beslan (2004), *A Common Word between Us and You* (2007),

dar și inițiative mai recente precum Declarația de la Marrakesh despre statutul minorităților religioase în țările majoritar musulmane (2016), Declarația de la Beirut pentru creșterea rolului religiei în promovarea drepturilor omului (2017), inițiată de Înalțul Comisar pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite, apoi Declarația de la Abu Dhabi despre fraternitatea umană, document semnat de papa Francisc și de marele imam de Al-Azhar, Ahmad al-Tayyib în februarie 2019.

Am fost onorat să sprijin inițiativele din ce în ce mai consistente ale Parteneriatului Internațional pentru Religie și Dezvoltare Durabilă (PaRD) care reunește mai mult de 80 de membri și organizații parteneri. În plus, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a devenit mult mai activă în domeniul libertății de religie și credință (FoRB). La propunerea Poloniei, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a fost de acord să consacre ziua de 22 august drept Ziua Internațională a Comemorării Victimelor Actelor de Violență Religioasă.

Mă bucură apariția acestui volum interesant și important semnat de Cătălin Raiu, care este unul dintre cei mai de referință experți în domeniul protejării și promovării libertății de religie și credință (FoRB). Eforturile sale sunt foarte bine cunoscute și apreciate la nivel internațional, în special la nivelul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și al Uniunii Europene. România joacă un rol important în structurile globale și regionale de securitate și cooperare. Datorită expertizei, angajamentelor constructive, istoriei bogate și potențialului uman, România poate contribui semnificativ la recunoașterea și întărirea legăturii dintre libertatea de religie și credință (FoRB) și demnitatea umană pentru toți, condiție esențială pentru un secol XXI mai uman.

Ján Figel'
Reprezentantul Special al Comisiei Europene
pentru Promovarea Libertății de Religie și Credință
în Afara Uniunii Europene (2016-2019)

februarie 2021